Lausunto
17.5.2023

Lausunto Liikenne- ja viestintäministeriölle
HENKILÖJUNALIIKENTEEN PALVELUT 2030-LUVULLA

Lausunnon antaja Finnish Lapland Tourist Board ry / Lapin Matkailuelinkeinon Liitto (LME)

1. Näkemyksenne henkilöjunaliikenteen roolista liikennejärjestelmässä ja tulevaisuuden näkymät perusteluineen?

Lapin matkailun onnistumisen edellytyksenä on, että asiakkaat pääsevät sujuvasti ja turvallisesti kohteisiinsa ja liikkumaan kohteiden sisällä. Siksi on tärkeää, että kaikkien liikennemuotojen kehittämisessä huomioidaan sekä ulkomailta, että kotimaasta sujuvat henkilöjunaliikenneyhteydet Lappiin. Matkailun tarpeet ovat Lapissa keskeisiä, koska matkailu on maakunnassa merkittävä elinkeino, tuoden 7,7% BKT:sta, joka on huomattavasti enemmän kuin koko maan tasolla 2,7% (luvut vuodelta 2019). Lapin matkailu on elpynyt hyvin korona-kriisistä ja etenkin ulkomailta on merkittävää kasvupotentiaalia. Kasvua haetaan ennen kaikkea kehittämällä sulan maan ajan matkailua, jonka tärkeänä edellytyksenä on hyvät liikenneyhteydet ympäri vuoden.

Matkailijoiden kiinnostus junalla matkustamista kohtaan kasvaa vahvasti ilmastotietoisuuden kasvun myötä. Tällä hetkellä suurin osa junalla Lappiin saapuvista matkailijoista on kotimaisia. Lapissa rekisteröidyistä yöpymisistä kuitenkin jo yli 50% on ulkomaalaisia, pääosin Euroopan maista. Tällä hetkellä pääosa Lappiin tulevista kansainvälisistä matkailijoista saapuu lentäen, eikä heillä ole vaihtoehtona matkustaa koko matkaa junalla. Lentoliikenne tulee olemaan keskeinen osa kansainvälistä matkailua jatkossakin ja sitä on tärkeä kehittää osana liikennejärjestelmää. Tulevaisuudessa myös rajat ylittävälle kansainväliselle junamatkailulle tulee luoda paremmat edellytykset. Tulevaa kansainvälistä kysyntää ei voi arvioida nykyisten matkustajamäärien kautta, koska tarjontaa ei ole, vaan se pitää arvioida meneillään olevan vihreän siirtymän ja matkustajien kasvavan ympäristötietoisuuden kautta.

Käynnissä oleva Laurila- Tornio- valtakunnan raja rautatien sähköistys ja peruskunnostaminen mahdollistaa Ruotsista tulevan junaliikenteen yhteensovittamisen Suomen junaliikenteen kanssa. Liikenne ja aikataulut molemmin puolin rajaa tulee sovittaa yhteen niin, että Ruotsin läpi keski-Euroopasta tuleva matkailija voi jatkaa matkaansa junalla sujuvasti Suomen puolella Lappiin sekä Kolariin, että Rovaniemelle ja edelleen Kemijärvelle.

Finnish Lapland Tourist Board ry/ Lapin matkailuelinkeinon liitto
Valtatie 82 A 4, 99100 Kittilä
www.lme.fi

Myös kotimaisten matkailijoiden kiinnostus käyttää junaa liikennemuotoja Lapin-matkoillaan kasvaa. Jo nyt Lapin yöjunaliikenteellä on kova kysyntä ja sesonkiaikoina junat myydään täyteen. Lisäkapasiteetille on jo nyt tarvetta ja uskomme, että kysyntä kasvaa koko ajan asiakkaiden halutessa valita kestävämpiä liikennemuotoja omalla autolla matkustamisen tai lentämisen sijasta.

Jotta Lappiin voidaan tarjota tarvittavaa junaliikennettä, tulee investointeja tehdä Kolarin ja Sallan ratoihin sekä rakentaa uusi Tunturirata. Radan sähköistyksen suunnittelu ja toteuttaminen Kolariin saakka on tärkeä henkilöliikenteen kasvattamisen edellytys Tunturi-Lapin alueelle, jossa on merkittävää matkailuliiketoimintaa useammassa matkailukohteessa. Kolarin rata palvelee sekä Tornionjokilaaksoa, Yllästä, Leviä, Muoniota, Enontekiötä että laajasti ympäröiviä alueita. Kolarin radan jatkaminen Tunturiratana Ylläkselle, Leville, Sodankylään ja edelleen Kemijärvelle palvelisi tulevaisuudessa kasvavaa junamatkailijoiden joukkoa. Toinen tärkeä rataosuus on Kemijärvi-Salla, jonka liikennöintiin palauttaminen tulisi suunnitella ja toteuttaa. Radan liikennöinti mahdollistaa ekologisen junayhteyden matkailijoille ja tukee alueen matkailun kehittymistä laajemmin Itä-Lapissa. Kaikille Lapin radoille on tärkeää, että yhteydet toimivat sekä pääradalta, että Ruotsista tulevalta radalta. Lapissa tehtävien investointien lisäksi koko pääradan riittävä kunto ja kapasiteetti on oleellista Lappiin tulevalle rautatieliikenteelle.

Liikennejärjestelmäsuunnittelussa on tärkeää huomioida kestävyyden kaikki osa-alueet. Raideliikenteen kehittämisellä on merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyyteen. Taloudellisen ja sosiaalisen kestävyyden näkökulmasta on tärkeää tehdä väyläinvestointeja, jotka mahdollistavat matkailun ja muiden toimialojen kehittymisen myös kasvukeskusten ulkopuolella. Ne luovat työpaikkoja ja mahdollistavat asumisen ja elämisen peruspalveluineen pienemmilläkin paikkakunnilla.

2. Mielipiteenne Open access –periaatteen toimivuudesta palveluiden kehittymiseksi ja kilpailun lisäämiseksi Suomen rautatieliikenteen markkinoilla perusteluineen?

Pidämme tärkeänä, että matkailua palvelevaa henkilöjunaliikennettä kasvatetaan ja kehitetään. Useampi toimija on tervetullut markkinoille, mutta uskomme, että jatkossakin tarvitaan julkisesti tuettua liikennettä, jotta liikenteen laadusta ja jatkuvuudesta on ympärivuotinen varmuus tarpeeksi pitkällä aikavälillä.

3. Mitä muita kuin muistiossa esitettyjä näkökulmia tulisi ottaa huomioon määrittäessä tulevaa palvelutasoa?

Lapin junaliikenne on pääasiassa yöjunaliikennettä, jota muistiossa käsiteltiin omana kokonaisuutenaan. Yöjuna on erittäin tehokas matkustustapa ja sen tarjontaa tulee lisätä. Lisäksi tarvitaan myös enemmän päiväjunakapasiteetti. Autojunapalvelu on tärkeä osa Lappiin suuntautuvaa liikennettä, joka luo

mahdollisuuden matkustaa Lappiin junalla, mutta silti käyttää autoa siirtymisiin Lapissa. Autojunapalvelulle on etenkin sesonkeina paljon kysyntää ja pidämme sen säilyttämistä tärkeänä. Autojunapalvelu vähentää omalla autolla Lappiin ajamista ja on sen takia ympäristöystävällinen palvelu.

Lapissa vain osa kohteista on rautatien välittömässä läheisyydessä ja sen takia junamatkailijoille on tarjottava myös jatkoyhteyksiä linja-autoilla, kutsutakseilla ja takseilla. Näiden matkaketjujen toimivuus tulee varmistaa, niistä tulee olla helposti tietoa saatavilla ja niihin pitää pystyä helposti ostamaan lippuja yhtenä kokonaisuutena koko matkalle. Matkaketjut tulisi ulottaa kattamaan myös rajojen yli tuleva kansainvälinen henkilöjunaliikenne.

Kunnioittavasti,
Lapin Matkailuelinkeinon liitto

Finnish Lapland Tourist Board ry (Lapin Matkailuelinkeinon liitto (”LME”)) on Lapin matkailuyrittäjien yhdistys, jonka tavoitteena on valvoa matkailualalla toimivien yrittäjien yleisiä ja yhteisiä etuja, edistää jäsentensä välistä yhteistoimintaa, parantaa alan yleisiä toimintaedellytyksiä ja nostaa matkailualan arvostusta. Matkailuala työllistää Lapissa n. 8.000-10.000 htv ja vuotuinen suora liikevaihto on 1,1 mrd euroa.